

Maanpuolustustahto politiikan välineenä Suomessa, Ruotsissa ja Itävallassa. Vertaileva tarkastelu, 1939-2017

FT Teemu Häkkinen
(teemu.hakkinen@jyu.fi)

Jyväskylän yliopisto
Historian ja etnologian laitos
28.3.2017

Lähtökohta

- ”Olen ottanut tavakseni sanoa, että jokainen suomalainen on maanpuolustaja. Maanpuolustustahto ei ole vain vanhakantaista retoriikkaa tässä ajassa, joka on käynyt arvaamattomaksi. Positiivista on, että suomalaiset jakavat tämän ajatuksen. Kahdeksan kymmenestä suomalaisesta on valmis puolustamaan maataan. Tämä on korkeaa kansainvälistä tasoa ja itsessään vahva viesti ympäröivälle maailmalle.”
Presidentti Sauli Niinistö 219. maanpuolustuskurssin avajaisissa 7.11.2016
- Maanpuolustustahdon mittaaminen ja tahdon roolista puhuminen on asettunut osaksi suomalaista yhteiskunnallista, turvallisuus- ja puolustuspoliittista keskustelua.
 - Vrt. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan mielipidekyselyt ja niiden uutisointi
 - Käsitteen näkyminen myös Suomen lainsäädännössä
- Maanpuolustustahto näyttäytyy mitattavana ja jopa konkreettisenä osana suomalaista puolustuspolitiikkaa, mutta samalla kyse on *käsitteestä*, josta puhutaan ja jota myös hyödynnetään erilaisissa tilanteissa.
 - Esim. 8.3.2017 käyty eduskunnan lähetekeskustelu valtioneuvoston puolustuselonteosta
- Käsitteillä on merkitystä yhteiskunnallisen tilan kannalta, ja avainroolissa olevat käsitteet ovat myös osa politiikan tekoa.

- Hankkeen ideana on tarttua maanpuolustustahdon käyttöön osana poliittista toimintaa
 - Missä määrin käsitteen käyttö poliittisen retoriikan osana on yhteiskunnan resurssien jakoa ja tietyn poliittisen ideologian tai linjan oikeuttamista (tai toisenlaisten linjojen kyseenalaistamista)? Miten käsitteen poliittisella käytöllä avataan näkökulmaa yhteiskunnassa olevaan yhteenkuuluvuuden tunteeseen?
 - Mihin käsitteen käytöllä onkaan viitattu? Millaisissa poliittisen toiminnan tilanteissa käsite on ollut käytössä?
 - Historiallinen ja toisaalta poliittinen näkökulma: jatkumoa, muutoksia?
 - Tuloksena maanpuolustustahdon ympärille poliittisen toiminnan kautta rakentuvan arvidentiteetin kuvaus
- Yhteiskunnallinen keskustelu hyötyy siitä, että maanpuolustustahtoa voidaan tarkastella myös sellaisena ilmiönä, jossa politiikka on mukana

- Aihetta lähestytään ennen kaikkea julkisten lähteiden avulla: eri tilanteissa tallennetun puheen sekä mediakirjoittelun perusteella
 - Keskeisten ilmiöiden identifiointi ja niiden laadullinen tarkastelu
- Samalla haluamme kiinnittää huomiota siihen, miten Suomen keskustelu peilautuu kansainvälisessä tarkastelussa
 - Vertailumaina Ruotsi ja Itävalta (suhteellisen pienikokoisia, sotilaallisesti liittoutumattomia maita, joissa asevelvollisuudella on suuri merkitys puolustusratkaisun kannalta)
 - Samantyyppisen materiaalin tarkastelua näissä maissa
- Tutkimushanke liittyy yhteen Jyväskylän yliopiston vahvuuksista: poliittisen kielen ja käsitteiden tutkimukseen.
 - Kriisien ja yhteiskunnallisten muutosten tutkimus on humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan painoala

Tutkimushankkeen esittely

- Kaksivuotinen tutkimushanke, käynnistyy virallisesti 1.1.2018
 - Koneen Säätiön rahoittama
 - Toteuttamispaikkana Jyväskylän yliopisto, historian ja etnologian laitos
- Hankkeeseen osallistuu yhteensä kolme tutkijaa:
 - Häkkinen (johtaja), YTT Jouni Tilli ja FT Miina Kaarkoski

